

*School for Teachers
Училище за учители*

БОЯН ПЕТРОВ И НЕГОВИТЕ НАЙ-ЗНАЧИМИ ПОСТИЖЕНИЯ

Крум Божиков

Национална финансово-стопанска гимназия – София

Резюме. Настоящата статия представлява кратък преглед и анализ за най-значимите постижения на българския алпинист, зоолог и спелеолог Боян Петров. Тя изследва предмета на дейността на Боян Петров и влиянието му върху обществото. Обект на нейното изследване е самият алпинист. Дейността на българския алпинист може да бъде разглеждана в часовете на класа на учениците от гимназиален етап. Целите на настоящата статия са да онагледят за учениците как може да се използват някои значими качества, като вземане на решения, управление на времето, социална ангажираност, справяне с кризисни ситуации, решителност и други. Методът на изследване е анализ. Също така това е една добра тема за сплотяване на класа около нея и даване на добър пример за поведение в обществото. Боян Петров и неговият живот и постижения могат да бъдат разгледани в дискусия от учениците в час на класа.

Keywords: алпинизъм; зоология; спелеология; Боян Петров

Кой е Боян Петров? Боян Петров е български зоолог, еколог, спелеолог и алпинист. Той има високи постижения както във височинния алпинизъм, така и в работата си като зоолог, откривайки няколко нови животински вида.

Боян Петров е наричан от приятелите си Съни. Той е сред най-вдъхновяващите личности в България както с професионалните си успехи, така и с тези в личен план, тъй като на два пъти успява да се излекува от коварната болест рак, а впоследствие е диагностициран с инсулинозависим диабет, който не го спира да преследва и постига високите цели, които си поставя. Не го спират и множеството счупвания, двете катастрофи, които преживява, и пропадането в ледена цепнатина.

В съвременната ситуация в България малцина са хората, които могат да обединят целия народ с делата и личността си. Боян Петров безспорно е един от тях, като за голяма част от обществото е един от съвременните идоли и модели за подражание в България. Именно това е и причината да бъде представен на учениците като пример за човек, притежаващ богата палитра от най-ценните качества в днешно време.

За постигнатото в зоологията. Големите успехи на Боян Петров са свързани и с хобито му – алпинизма. Благодарение на многобройните си изкачвания в най-високите планини в света зоологът открива множество нови животински видове. Той е сред малкото, които имат професионален поглед върху фауната в най-високите части на Земята. За разлика от почти всички височинни алпинисти, които имат само една цел – покоряването на планинските гиганти, Боян Петров има цел и да изучава животинския свят в тези толкова отдалечени от селищата територии. Открил е над 20 нови животински вида за науката, а шест са наречени на негово име. Повечето от тях е намерил при спелеоложките си експедиции, които са както със спортна, така и с научна цел.

Също така, благодарение на събраните животински видове от експедициите по азиатските планини, България има най-голямата в света колекция от високопланински животински видове.

За спелеологията и изследванията в пещерите. По-малко известно е, че Боян Петров се занимава както с алпинизъм и зоология, така и със спелеология. Той има множество прониквания в пещери и пропасти в България, Балканския полуостров и Китай. Със спелеология се занимава от 1990 година. Тя също му е много полезна в зооложките изследвания, като е специалист по прилепите и пещерната фауна.

За алпинизма. Относно височинния алпинизъм има много специфични неща, които правят този спорт сред най-опасните в света. За разлика от почти всички други спортове при него и малко невнимание може да доведе до смъртоносен край, а често може да се получат и трагедии, свързани с природните условия, които са неконтролируеми от алпинистите. Поради голямата надморска височина в най-високите планини има множество трудности при изкачване на върховете, които могат да затруднят дори най-подготвения човешки организъм. Сред най-честите медицински проблеми в най-високите части на планините са мозъчен оток, белодробен оток, височинна болест. Често височинните алпинисти страдат и от сериозни измръзвания на крайниците, които могат да доведат и до ампутация на части от тях. Болестите и последиците, предизвикани от големите височини, са описани в много научна и художествена литература, а също така са представени в множество филми на тази тематика. Най-високите части на осемхилядниците са наричани „зоната на смъртта“ поради факта, че там няма живи организми, а алпинистите трябва да прекарват възможно най-кратко време там при покоряване на върховете. Обикновено по-продължително престояване в тази зона води до фатален край, като единици са случаите на оцелели в историята. Сред тях е и българският алпинист Людмил Янков, който през 1984 година с риск за живота си провежда самостоятелна спасителна акция в търсене на Христо Проданов по склоновете на Еверест.

За безпределните възможности на Боян Петров в алпинизма. Начинът, по който Боян Петров се справя със смъртоносните условия в най-високите части на осемхилядниците, му носи световна слава и признание от някои от най-великите алпинисти в историята, сред които той сам може да бъде причислен след поставянето на световен рекорд за изкачване на два осемхилядника за най-кратък период – само осем дни. Стилът на изкачване на Боян Петров е изключително труден и специфичен и единици са алпинистите в света, които могат да изкачват върхове с неговото темпо, и то без използването на бутилки с допълнителен кислород. Самият той многократно е споделял в интервюта, че използването на това помощно средство отнема много от стойността на постиженията. Една от целите му беше да стане първият българин изкачил всички осемхилядници без кислород. Въпреки че не успя да я изпълни, той остава българинът, покорил най-много по този начин. Българският зоолог е сред хората, които изкачват с най-голяма скорост в планината, благодарение на добрата си физическа подготовка. Случвало му се е да тръгне последен от височинния лагер преди върха и да стигне първи най-горе, изпреварвайки и алпинисти, ползващи удобството на допълнителния кислород. Това е и една от причините повечето си експедиции към върховете да извършва сам, тъй като има собствено темпо, непосилно за другите. Боян Петров не ползва и помощта на шерпи при изкачване на високите планини, което предполага и максимално олекотената му екипировка. Много от алпинистите, които изкачват високите върхове, ползват услугите на шерпи, които носят голяма част от багажа им и могат да помогнат в критични ситуации поради добрата си планинска подготовка, но Съни не прибегва до услугите им, а често и сам им помага за укрепване на трасетата по склоновете.

За да има толкова добри резултати във високопланинския алпинизъм, Боян Петров има много добри методи на подготовка. Той сам разглежда многократно маршрута и всички алтернативи по пътя към върховете. Изучава подробно всички специфики, разглежда множество видеа, снимки и карти и чете голямо количество литература. По този начин при изкачване на върха алпинистът го познава в детайли, което помага за скоростта на придвижване. Не по-малко важна е и физическата му подготовка. Боян Петров има много добра програма за подготовка за изкачване на осемхилядници. Тя включва изкачвания из българските планини, като зоологът е подчертавал, че те са достатъчни за придобиване на подходящата физическа форма. Всеки делничен ден преди работа алпинистът се изкачва с много бързо темпо от Княжево до Копитото на Витоша, носейки 10-литрова туба, пълна с вода, на гърба. През зимата пък Съни чака да натрупа дълбок сняг в най-високите части на българските планини, като по този начин условията се доближават до тези в Хималаите. Разбира се, въздухът

не е толкова разреден, но проправянето на пъртина през снега е чудесно упражнение за подготовка за високите азиатски планини.

За изкачените осемхилядници. Покорените върхове от българина над 8000 метра са общо десет. Той има и най-много български „премиерни“ изкачвания, като на четири е първият стъпил българин. Първият му изкачен осемхилядник е Гашербрум I през 2008 година. Това е и едно от изкачванията му в експедиция с други алпинисти. Те са Николай Петков, Дойчин Боянов (единственият българин, изкачил Еверест без допълнителен кислород, който се връща жив) и Николай Вълков. След успешното изкачване на Гашербрум I, при което Боян Петров изпреварва останалите алпинисти, последва и негов самостоятелен опит за изкачване на Гашербрум II. На метри от най-високата точка алпинистът се отказва, преценявайки, че не е на 100% сигурен в успеха си. В разредения въздух това е едно от най-трудните решения, като алпинистите в повечето случаи не могат да преценят и често след изкачване на даден връх следва фатален край. Решението на Боян Петров в този случай доказва и че той има много правилна преценка, което е от изключителна важност във височинния алпинизъм, и липсата ѝ е проваляла дори най-добре физически подготвените алпинисти.

Следващият изкачен осемхилядник от Боян Петров е третият най-висок връх в света – Канчендзънга, през 2014 г. Това е и първото българско изкачване на върха. Алпинистът прави и първото си успешно солово изкачване на такава височина, след като водачът на експедицията, с която се е договорил да се изкачи, отказва впоследствие. Отново през 2014 г. алпинистът изкачва и третия си осемхилядник – Броуд Пик. Върхът е покорен отново с друг алпинист, а това е българинът Иван Томов, като двамата стигат едновременно до върха. Това е и вторият от трите изкачени осемхилядника през тази година.

С първото българско изкачване на К2 Боян Петров постига и едно от най-значимите постижения в българския алпинизъм, впечатлявайки света с най-бързото изкачване в историята на два осемхилядника – само за 8 дни. Също така става един от малкото изкачили три за под 100 дена и всичко това постигнато без използването на допълнителен кислород. Получава и поздрав от най-голямата легенда във височинния алпинизъм – Райнхолд Меснер. С изкачването на считания за най-труден – К2, Боян Петров доказва световната си класа и факта, че диабетът не е пречка за достигане на високи спортни резултати. При изкачването си на трите осемхилядника за сезона зоологът продължава да наблюдава и събира животински видове, които изследва впоследствие. Манаслу е следващият изкачен връх над 8000 метра. Това се случва през 2015 г. Това е и последният неизкачван от българи осемхилядник, като Боян Петров променя този факт, а ден по-

късно се изкачва с друга екседиция и Атанас Скатов. Това е единственото изкачване за 2015 г. на българския алпинист.

През 2016 г. Боян Петров обявява, че ще опита да стане първият българин, който да изкачи всички 14 осемхилядника. Първият за тази година е връхът, който взима най-много жертви – Анапурна. По статистика всеки трети, изкачил се там, не се връща. Това е и сезонът с най-много изкачвания на върха и без нито една жертва. Следващият осемхилядник, който е цел на Съни, е Макалу. Въпреки че е предвидил солово изкачване, все пак Боян Петров не е сам на върха. Българският алпинист Атанас Скатов отново се оказва по склоновете на същия връх и двамата заедно стъпват на върха. Третият изкачен връх за сезона е един от най-трудните за изкачване – Нанга Парбат. Боян Петров отново доказва голямата си класа във височинния алпинизъм, като участва в единственото изкачване за сезона заедно с още двама други алпинисти.

През 2017 г. Съни се връща на Гашербрум II и този път го изкачва успешно. Това е и първо изкачване, след като предната година е блъснат с автомобил и плановите му се променят от катастрофата. Другият изкачен връх за 2017 г. е Дхаулагери. Това остава и последният изкачен връх от алпиниста Боян Петров. С него той става българинът с най-много изкачени осемхилядници – десет. Всички са покорени без помощта на шерпи и без да използва допълнителен кислород.

През 2018 г. са планирани още няколко атаки на осемхилядници. При първата на считания за доста „лесен“ Шиша Пангма Боян Петров изчезва и така и не е намерен. Операцията по издирването на алпиниста е мащабна, като за първи път в историята непалски височинни хеликоптери са допуснати до Китай. Въпреки големия брой хора, участващи в акцията по издирването, алпинистът не е намерен. Все още обстоятелствата около изчезването му не са изяснени.

За трудностите в живота. Има неща в личен план, които правят постиженията на Боян Петров още по-значими. Той два пъти преборва рака, два пъти катастрофира, като единия път изпада в кома за няколко дни. Също така инсулинозависимият му диабет е причина много хора да се съмняват във възможностите му да изкачва осемхилядници. Алпинистът има и доста счупени кости, като е пропадал и в ледена цепнатина, откъдето е бил изваден. Самият Боян Петров споделя, че в планината е имал много по-малко проблеми, отколкото в „цивилизацията“, където са го застигали доста по-сериозни здравословни проблеми.

За социалното влияние върху българите. Социалният живот на зоолога е не по-малко интересен и значим. Той е избран за „Мъж на годината“ през 2016 г. Помогнал е на много болни от диабет, като ги мотивира да не се предават пред болестта, и им показва, че могат да са успешни въпреки наличието

й в това, което обичат да правят. Има дейно участие в екологични проекти и е радетел за по-добра екологична политика. Написва книгата „Първите седем“ за първите седем изкачени осемхилядника. Води увлекателни дневници за всяко изкачване, като освен всички други таланти и писането му се отдава. Винаги запазва изключителна скромност и никога не споменава за всичките си болести, когато е питан за изкачванията на върховете. Дори при изчезването му всички медии и много българи с интерес следят спасителната акция и се обединяват около надеждата тя да е успешна.

За Еверест. Съдбата така и не успява да го прати на Еверест. Първата възможност е при юбилейната експедиция през 2004 г., когато има лекарска забрана да замине поради диабета. По-късно има нов план да се качи на върха, но следва тежката катастрофа в Кресненския пролом, която го отказва за известно време. За трети път Боян Петров планира да отиде на Еверест, но това е след изкачването на Шиша Пангма, където изчезва безследно. Така и никога не успява дори да опита да изкачи първенеца на Земята. Въпреки всичко това няма как да засенчи големите постижения на алпиниста.

Заклучителни думи. Боян Петров ще остане в историята на България като една от най-вдъхновяващите личности на новото хилядолетие. Алпинистът и зоолог се превърна, без да се е стремял към това, в един от „героите на новото време“ за голяма част от българския народ. Всеки запознат с личната му история остава вдъхновен от живота, който води Съни. Той постига легендарни успехи в историята на световния алпинизъм, а също така има множество позитивни социални постъпки, помага на болни от диабет напълно безвъзмездно, събира най-богатата колекция в света от високопланински животински организми. Многократно е сочен като пример за подражание и уважаван от алпинисти, зоолози и хората от обществения живот. Той оставя голяма следа с постиженията си в множество различни сфери на живота и е вдъхновение за всички запознати с неговите постижения.

БЕЛЕЖКИ

1. https://www.dnevnik.bg/temi/kum_vurha_s_boian_petrov/
2. <http://www.nmnhhs.com/petrov-boyan-bg.html>
3. <https://www.youtube.com/watch?v=VscMPoT3hFA&t=11s>
4. <https://www.youtube.com/watch?v=XeI5XorB0Sc>
5. <https://www.youtube.com/watch?v=TuLsPxe7I4Y>

ЛИТЕРАТУРА

- Петров, Б. (2017). *Първите седем*. София: Вакон.
Кракауер, Дж. (2011). *В разредения въздух*. София: Кибса.

REFERENCES

- Petrov, B. (2017). *Parvite sedem*. Sofia: Vakon.
Krakauer, Dzh. (2011). *V razredeniya vazduh*. Sofia: Kibea.

BOYAN PETROV AND HIS MOST SIGNIFICANT ACHIEVEMENTS

Abstract. This article presents a brief review and analysis of the most significant achievements of the Bulgarian climber, zoologist and speleologist Boyan Petrov. The article explores the subject of Boyan Petrov's activities and his influence on society. The subject of the study is the mountaineer. The activities of the Bulgarian mountaineer can be considered in the classes of the high school students. The objectives of this article are to illustrate how some of the most important qualities such as decision making, time management, social engagement, coping can be used with crisis situations, determination, and others can be used. The basic method is an analysis. It is also a good theme for bringing together the class around it and giving a good example of social behavior. Boyan Petrov and his life and achievements can be considered in discussion by class students.

Keywords: Boyan Petrov; alpinism; zoology; ecology

✉ **Mr. Krum Bozhikov**

National High School in Finance and Business

1, Rozova dolina St.

1421 Sofia, Bulgaria

E-mail: krumbojnikov@gmail.com